

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського

Кафедра історії України, археології та краєзнавства

ПОГОДЖЕНО

Протокол №__ від «__» _____ 2020 р.

Завідувач кафедри

СИЛАБУС

навчального курсу

«ГЕНЕАЛОГІЯ»

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність – 014 Середня освіта (Історія)

Освітній ступінь – магістр

Форма навчання – денна

Форма підсумкового контролю – залік

Запрошений викладач – Томозов Валерій В'ячеславович, кандидат історичних наук,
завідувач сектору генеалогічних та геральдичних досліджень Інституту історії України НАН
України

Тел.: роб. +38(044)279-87-04, моб. +38(067)362-28-80.

Е-mail: tomazov.valery@gmail.com

Персональні профілі та сторінки web-ресурсів:

<http://irbis-nbuv.gov.ua>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=dhk7Yf0AAAAJ&hl=ru>

<http://www.nas.gov.ua/UA/PersonalSite/Pages/default.aspx?PersonID=0000018852>

<http://resource.history.org.ua/person/0000445>

<https://orcid.org/0000-0003-4052-9438>

Години консультацій – щосереди 16.00 – 17.00 (за попереднім запитом е-поштою у режимі відеоконференції на платформі Zoom).

1. Анотація курсу

Навчальний курс «Генеалогія» розрахований на студентів закладів вищої освіти історичних спеціальностей, які мають освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра і навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки магістра.

Курс побудований за вимогами Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Навчальна дисципліна «Генеалогія» призначена для підготовки магістрів 1 та 2 року навчання і розрахована на 1-й семестр, зокрема передбачає 20 лекційних годин і 20 годин самостійної роботи.

Курс складається із двох змістовних модулів (кожен по 5 лекцій, або по 10 лекційних годин): теорія, методика дослідження, розвиток європейської генеалогії; історія вітчизняної генеалогії, аналіз джерельної бази, методика пошуку.

Зміст першого модулю передбачає:

- засвоєння генеалогічної термінології та основних законів генеалогії;
- ознайомлення з методикою опрацювання генеалогічної інформації, з основними видами генеалогічних джерел та їхніми класифікаційними системами;
- здобуття навичок з систематизації та оформлення генеалогічного матеріалу;
- систематизація знань з історії формування верств на різних етапах історичного розвитку європейського суспільства;
- знайомство з історією формування генеалогії в Європі як утилітарної (практичної), а згодом наукової (допоміжної та спеціальної) дисципліни.

Зміст другого модулю передбачає:

- систематизація знань з історії формування верств на різних етапах історичного розвитку європейського суспільства;
- знайомство з історією формування української генеалогії як утилітарної (практичної) та наукової (допоміжної та спеціальної) дисципліни;
- усвідомлення особливостей формування вітчизняної генеалогії як практичної та наукової дисципліни;
- засвоєння методики реконструкції генеалогії на документах вітчизняних архівів.

Лекційний курс покликаний надати загальні знання з історіографії, теорії та методики, зокрема про основні напрями розвитку генеалогії, її дослідницький потенціал, методи та інструментарій, термінологію, закономірності, перспективи розвитку та актуальні проблеми.

Формою підсумкового контролю рівня знань і навичок є залік у 1-ому семестрі.

2. Передреквізити курсу.

Навчальний курс безпосередньо пов'язаний з навчальними курсами з української історіографії, джерелознавства, історії України, всесвітньої історії, зокрема історії середньовіччя, спеціальних історичних дисциплін, базується на вже засвоєному матеріалі і спрямований на поглиблення та систематизацію знань з кресленої дисципліни.

3. Постреквізити курсу.

Отриманні знання та навички будуть у пригоді дід час подальшого засвоєння й опанування освітньо-професійних програмам підготовки магістра 1 та 2 року навчання, зокрема з історії українського та європейського середньовіччя, комплексу спеціальних історичних дисциплін, джерелознавства, а також фахового підходу до виконання науково-дослідних праць.

4. Мета курсу.

- опанувати генеалогічну термінологію та основні закони розвитку родознавства для висвітлення основних напрямів розвитку дисципліни та еволюції її дисциплінарного статусу;
- засвоїти основні поворотні моменти у розвитку дисципліни та її зв'язок з розвитком суспільства;
- розглядати конкретний внесок певних генеалогів у студіювання актуальних проблем родознавства, визначати новизну їхніх досліджень та принципи підходу до опрацювання джерельної бази;
- уміти систематизувати та оформлювати генеалогічну інформацію, верифікувати генеалогічні джерела;
- орієнтуватися у джерельній базі генеалогії, відбирати необхідні типи джерел для реконструкції генеалогії.

5. Очікувані результати курсу.

Магістр повинен:

- володіти базовою науковою термінологією з генеалогії та суміжних дисциплін;

- пов'язувати завдання, особливості розвитку та дисциплінарний статус генеалогії з соціально-економічними процесами, що відбуваються в суспільстві різних країн у різний історичний час;
- володіти базовими підходами щодо аналізу генеалогічних джерел, методиками їхньої верифікації;
- класифікувати та упорядковувати генеалогічну інформацію відповідно до кінцевої мети дослідження;
- вміти відбирати необхідні джерела для реконструкції генеалогії та розуміти зв'язок джерел з особливостями організації діловодства різних історичних часів.

6. Організація навчання.

Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Теорія, методика дослідження, розвиток європейської генеалогії					
1	Дисциплінарний статус генеалогії, її дослідницький потенціал; закони генеалогії	4	2	-	2
2	Методика дослідження та форми фіксації родовідного матеріалу	4	2	-	2
3	Розвиток генеалогії в країнах Західної Європи	4	2	-	2
4	Розвиток генеалогії у Польщі та Росії	4	2	-	2
5	Генеалогія та соціальні і гуманітарні науки; генеалогія та природничі науки	4	2	-	2
Всього за модуль 1		20	10	-	10
Модуль 2. Історія вітчизняної генеалогії, аналіз джерельної бази, методика пошуку					
6	Генеалогія в Україні: утилітарний	4	2	-	2

	період				
7	Генеалогія в Україні: науковий період	4	2	-	2
8	Генеалогія у діаспорі; сучасний стан вітчизняної генеалогії, актуальні проблеми та перспективи розвитку	4	2	-	2
9	Джерельна база вітчизняної генеалогії та її особливості	4	2	-	2
10	Методика генеалогічного пошуку, ступені споріднення та посвоячення	4	2	-	2
Всього за модуль 2		20	10	-	10
Разом за курс		40	20	-	20

7. Завдання для самостійної роботи.

Самостійна робота здійснюється у вигляді самоконтролю (опрацювання відповідей на серію ключових питань до кожного з модулів) задля кращого засвоєння ідей, положень, концептів і матеріалів навчального курсу та/або у вигляді виконання реферативних завдань і/чи міні-досліджень *за проблематикою, погодженою з викладачем.*

7.1. Перелік питань для самоконтролю

Модуль 1

1. Поясніть різницю між утилітарною (практичною) та науковою генеалогією;
2. Порівняйте зміст терміну генеалогія та родознавство, а також рід, родина і клан;
3. Поясніть різницю між допоміжними та спеціальними історичними дисциплінами, визначить до яких з них належить генеалогія;
4. Схарактеризуйте особливості «золотого віку» генеалогії;
5. Порівняйте розвиток генеалогії у провідних країнах Європи – Німеччині, Франції, Великій Британії та Австро-Угорщині;
6. Окресліть хронологічну локалізацію різних етапів розвитку генеалогії;
7. Поясніть відмінності між генеалогічним дос'є та генеалогічною карткою та обґрунтуйте необхідність їхнього створення;

8. Визначить основні способи фіксації генеалогічної інформації, їхню залежність від кінцевої мети дослідження;
9. Навидить основні особливості розвитку польської генеалогії;
10. Проаналізуйте вплив російської генеалогії на вітчизняне родознавство;
11. Пояснить основні закони генеалогії.

Модуль 2

1. Схарактеризуйте особливості розвитку вітчизняної генеалогії;
2. Окресліть хронологічну локалізацію різних етапів розвитку вітчизняної генеалогії, пояснить їхню особливість;
3. Визначить основну ідею, характерну для періоду становлення української генеалогії;
4. Порівняйте науковий доробок О. Лазаревського та В. Модзалевського;
5. Назвіть основні напрями розвитку сучасної української генеалогії;
6. Визначить особливості розвитку генеалогії у діаспорі;
7. Наведіть основні класифікаційні схеми генеалогічних джерел;
8. Пояснить, що таке «власно генеалогічні джерела»;
9. Охарактеризуйте джерельну базу української генеалогії;
10. Визначить зв'язок джерел з особливостями діловодства різних історичних періодів.

7.2. Орієнтовний перелік тем для рефератів і/або міні-досліджень

Модуль 1

1. Графічні форми фіксації генеалогічного матеріалу: історія розвитку та сучасний стан;
2. Становлення генеалогії у Західній Європі (Франція та Великобританія);
3. Німецька наукова генеалогія;
4. Розвиток генеалогії у Польщі;
5. Російська генеалогія та її вплив на вітчизняне родознавство;
6. Сучасні тенденції розвитку генеалогії у світі;
7. Євгеніка як наукова дисципліна;
8. Генеалогія та природничі науки.

Модуль 2

1. Проблеми класифікації генеалогічних джерел та основні моделі;
2. Загальна характеристика джерельної бази для реконструкції родоводу;
3. Сучасний стан розвитку вітчизняної генеалогії;
4. Вадим Модзалевський як генеалог;
5. Генеалогічні студії Олександра Лазаревського;
6. Етнічний склад козацької старшини: генеалогічний аспект;
7. Основні етапи розвитку вітчизняної генеалогії;
8. Складання власного родоводу.

8. Порядок оцінювання.

№	Назва теми	Всього балів	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Дисциплінарний статус генеалогії, її дослідницький потенціал; закони генеалогії	10	6	-	4
2	Методика дослідження та форми фіксації родовідного матеріалу	10	6	-	4
3	Розвиток генеалогії в країнах Західної Європи	10	6	-	4
4	Розвиток генеалогії у Польщі та Росії	10	6	-	4
5	Генеалогія та соціальні і гуманітарні науки; генеалогія та природничі науки	10	6	-	4
6	Генеалогія в Україні: утилітарний період	10	6	-	4
7	Генеалогія в Україні: науковий період	10	6	-	4
8	Генеалогія у діаспорі; сучасний стан	10	6	-	4

	вітчизняної генеалогії, актуальні проблеми та перспективи розвитку				
9	Джерельна база вітчизняної генеалогії та її особливості	10	6	-	4
10	Методика генеалогічного пошуку, ступені споріднення та посвоячення	10	6	-	4
Разом за курс		100	60	-	40

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Модулі	I	II	Разом (балів)
Бали	0 – 50	0 – 50	0 – 100
Лекції	0 – 30	0 – 30	0 – 60
Практичні заняття	–	–	–
Самостійна робота	0 – 20	0 – 20	0 – 40
Підсумковий контроль			залік

Критерії

оцінювання знань студентів за вимогами ЄКТС:

а) робота на лекції (до 6 балів);

- ведення конспекту лекції (до 5 балів)

б) самостійна робота

- письмові відповіді на питання самоконтролю (до 20 балів)

- реферат або міні-дослідження (до 20 балів)

Робота на лекції оцінюється за наступними критеріями: відвідування лекційних занять; повнота, грамотність, послідовність, структурованість і логічність ведення конспективних записів. Наявність усіх компонентів роботи на лекції та присутність студента на лекційних заняттях може бути оцінена до 6 балів; неохайне оформлення конспекту лекцій, неповне відображення лекційного матеріалу у конспекті, часткова відсутність студента на лекційних заняттях – від 1 до 3 балів.

Самостійна робота з навчального курсу

Самостійна робота здійснюється: 1) у вигляді самоконтролю, передусім передбачає опрацювання відповідей на серію ключових питань до кожного з модулів; 2) у вигляді виконання реферативних завдань і/чи міні-досліджень *за проблематикою, погодженою з викладачем.*

Самостійна робота оцінюється до 20 балів по кожному із модулів у залежності від складності, рівня виконання та ступеня засвоєння матеріалу.

Студент за бажанням може обрати один із двох варіантів самостійної роботи: а) *письмові відповіді* на вибрані питання (*не менше п'яти питань*) самоконтролю; б) *написання реферату чи міні-дослідження* з орієнтованого переліку. *Завдання самостійної роботи та теми рефератів по кожному модулю визначаються викладачем.* Студент може запропонувати *власну тему реферату, проте має обов'язково узгодити її з викладачем.*

Реферат і/або міні-дослідження оцінюється за такими критеріями: відповідна наявність базових елементів композиції – вступу (виразного формулювання теми та проблеми, провідної мети, завдань, інформації про дослідницький інструментарій, стратегію авторського викладу й ін.), основної частини, поділеної на розділи й параграфи із проміжними висновками, заключної частини й підсумкових висновків, списку літератури та джерел із повним бібліографічним описом (не менше 15 бібліографічних позицій). *Лімітується використання web-ресурсів (не більше 5-ох позицій) з обов'язковим включенням до списку літератури із зазначенням режиму доступу (URL) та дати звернення.*

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю	не зараховано з

		повторного складання	можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Перелік питань, винесених на залік

На заліку *враховується як присутність і робота на лекціях, так і виконання самостійної роботи.*

Залік відбувається у *форматі усної співбесіди* в очному режимі чи режимі відеоконференції на платформі Zoom. На залік виносяться два питання: із запропонованого нижче переліку. За потреби пропонуються додаткові/уточнюючі питання з обсягу навчального курсу (див. питання для самоконтролю) та/або щодо історіографічної основи конкретного магістерського проекту студента.

1. Терміни «генеалогія», «родознавство» та «родовід»: субординація, співвідношення, смисли;
2. Генеалогія та влада: роль дисципліни в обслуговуванні інтересів аристократії та монархів;
3. Основні закони генеалогії;
4. Методика генеалогічного пошуку;
5. Способи фіксації генеалогічної інформації;
6. «Золотий вік» європейської генеалогії, основні тенденції розвитку дисципліни;
7. Основні здобутки німецької генеалогії;
8. Генеалогічні інституції середньовічної Європи, їхні функції;
9. Особливості розвитку польської генеалогії;
10. Генеалогічні інституції Московського царства та Російської імперії, їхня політика щодо української еліти;
11. Утилітарний період розвитку вітчизняної генеалогії, особливості та закономірності;
12. Козацька старшина як пануюча верства українського суспільства: джерела формування;
13. Генеалогічні сюжети у художній літературі;
14. Значення генеалогії для природничих наук;
15. Євгеніка як наукова дисципліни;
16. Дисциплінарний статус генеалогії: причини еволюції;

17. О. Лазаревський як генеалог: внесок до вітчизняного родознавства;
18. В. Модзалевський – видатний вітчизняний родознавець;
19. Розвиток генеалогії в діаспорі: провідні постаті, інституції, часописи;
20. Генеалогія у сучасній Україні: здобутки, проблеми, перспективи;
21. Особливості джерельної бази вітчизняної генеалогії;
22. Класифікаційні схеми джерел української генеалогії;

11. Політика курсу.

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, не запізнюватися, мати адекватний зовнішній вигляд, *завчасно виконувати потрібну технічну підготовку та перевірку пристроїв* (ноутбуків, ПК, планшетів) і *програмних продуктів (налаштування параметрів входження, звуку, відео й ін.)* до занять у дистанційному режимі.

У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку дирекції Навчально-наукового інституту. Пропущені заняття відпрацьовуюся протягом терміну, який визначається викладачем. Студент зобов'язаний систематично та своєчасно виконувати завдання самоконтролю. Заохочується активна участь у навчальному процесі.

12. Політика академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань і завдань самоконтролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх персональних потреб і можливостей);

- точні посилання на відповідні джерела інформації, коли використовуються авторські ідеї, концепти, поняття, категорії, твердження, візії та теорії;

- обов'язкові посилання на конкретну працю чи джерело у випадку цитування, а також запозичення важливих фактографічних відомостей, оціночних суджень, пояснювальних коментарів і т.п.;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики і стратегії досліджень, опрацьовану літературу, джерела інформації, зокрема web-ресурси з вказівкою часу звернення та режиму доступу (URL).

13. Рекомендована література

Основна

1. *Аксенов А.И.* Генеалогия // Вопросы истории. – 1972. – № 10. – С. 206–212;
2. *Аксенов А.И.* Очерк истории генеалогии в России // История и генеалогии. – М., 1977. – С. 57–79;
3. *Бычкова М.* «Что значит именно родные». – М., 2001. – 152 с.;
4. *Бычкова М., Куза Л.* Дерево рода. Если Вы решили найти своих предков // Родина. – 1991. – № 2. – С. 80–85;
5. Генеалогия // Специальные исторические дисциплины: Уч. пос. / В.А. Замлинский, М.Ф. Дмитриенко, Т.А. Балабушевич и др. Под ред. В.А. Замлинского, М.Ф. Дмитриенко. – К., 1992. – С. 79–87;
6. *Войтович Л., Целуйко О.* Генеалогія [Спеціальні історичні дисципліни. Зошит 2]. – Львів, 2008. – 118 с.;
7. *Дашкевич Я.Р.* Дослідницькі проблеми української генеалогії // Знак. – 1995, лютий. – № 9. – С. 6–7;
8. *Дмитриева О.В.* Генеалогия // Введение в специальные исторические дисциплины: Уч. пос. / Т.П. Гусалов, О.В. Дмитриева, И.С. Филиппов и др. – М., 1990. – С. 6–39;
9. *Савелов Л.М.* Лекции по русской генеалогии. – М., 1994. – 278 с.;
10. *Томазов В.* Родовід. Як знайти своє коріння. – К., 2020. – 80 с.;
11. *Легун Ю.В.* Генеалогія селян Подільської губернії: джерела. – Вінниця, 2005. – 515 с.;
12. *Медушевська О.М.* Генеалогия в системе современного знания // Вестник архивиста. – 1993. – № 4–5. – С. 29–34;
13. *Медушевская О.М.* Историческая наука и генеалогия // Вопросы истории. – 1970. – № 2. – С. 187–188;
14. *Мажаров Н.Д.* Как составить свою родословную // Воспитание школьников. – 1992. – № 5–6. – С. 21–25;
15. *Онучин А.Н.* Твое родословное древо: Практическое пособие по составлению родословной. – Пермь, 1992. – 40 с.;
16. *Служинська З., Шамеко М.* Генеалогія. – Львів, 2000. – Ч. 1. – 202 с.;

17. *Томазов В.В.* Генеалогія козацько-старшинських родів: історіографія та джерела (друга половина XVII – початок XXI ст.). – К., 2006. – 282 с.;

18. *Томазов В.В.* Генеалогія історична // Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І.Н. Войцехівська (кер. авт. кол.), В.В. Томазов, М.Ф. Дмитрієнко та ін. – К., 2008. – С. 123–131;

19. *Томазов В.В.* Про перспективи розвитку історичної генеалогії // Четверта наукова геральдична конференція (Львів, 10–12 листопада 1994 р.). Зб. тез повідомлень та доповідей. – Львів, 1994. – С. 75–77.

Додаткова

20. *Антонов Д.Н., Антонова И.А.* Исторические описи метрических книг как исторический источник // Отечественные архивы. – 1998. – № 1. – С. 27–35;

21. *Антонов Д.Н., Антонова И.А.* Метрические книги: время собирать камни // Отечественные архивы. – 1996. – № 4. – С. 15–28; № 5. – С. 26–39;

22. Архив Юго-Западной России: В 8-и ч. – К., 1867. – Ч. 4. – Т. 1: Акты о происхождении шляхетских родов в Юго-Западной России (1442–1760) / Под ред. В.Б. Антоновича;

23. *Белоконь С.И.* Генеалогические материалы в архиве В.Л. Модзалевского // Археологический ежегодник за 1979 г. – М., 1981. – С. 266–273;

24. *Білокінь С.І.* Історик, якого я люблю // Україна: Наука і культура. – К., 1996. – Вип. 26. – С. 240–249;

25. *Борисенко М.В.* Первая перепись населения Российской империи 1897 г. как источник по истории крестьянских семей // Известия Русского генеалогического общества. – 1995. – Вып. 3. – С. 12–19;

26. *Бычкова М.Е.* Некоторые задачи генеалогического исследования // Вспомогательные исторические дисциплины. – Л., 1983. – Вып. XIV. – С. 3–27;

27. *Войтович Л.В.* Генеалогія династій Рюриковичів і Гедиміновичів. – К., 1992. – 199 с.;

28. *Войтович Л.В.* Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.). Склад, суспільна і політична роль. Історико-генеалогічне дослідження. – Львів, 2000. – 649 с.;

29. *Дашкевич Я.Р.* Чи була українська шляхта? // Знак. – 1994, лютий. – № 5. – С. 14–15;

30. *Дольницький О.В.* Літопис роду Дольницьких: Документи, матеріали, спогади: генеалогічне дослідження. – Львів, 2004. – 664 с.;
31. *Елпатьяевский А.В.* К истории документирования актов гражданского состояния в России и СССР (с XVIII в. по настоящее время) // *Актовое источниковедение: Сб. статей.* – М., 1979. – С. 55–84;
32. *Коваленко А.Б.* В.Л. Модзалевский как историк и источниковед: Автореф. дис. ... канд. ист. наук: 07.00.09 / Ин-т ист. АН УРСР. – К., 1980. – 24 с.;
33. *Коваленко О.Б.* В.Л. Модзалевський як історик України // *Український історичний журнал.* – 1972. – № 4. – С. 121–123;
34. *Красюков Р.Г.* Обзор русской советской литературы по генеалогии за 70 лет (1917–1987) // *Известия Русского генеалогического общества.* – 1994. – Вып. 1. – С. 55–80;
35. *Лазаревский А.М.* Люди старой Малороссии // *Киевская старина.* – 1882. – Т. 1. – Январь. – С. 101–125; Март. – С. 479–498; Т. 3. – Август. – С. 243–258; 1884. – Т. 8. – Январь. – С. 51–82; Т. 12. – Май. – С. 1–20; 1886. – Т. 14. – Январь. – С. 1–16; Т. 16. – Июль. – С. 443–455; 1887. – Т. 18. – Июнь-июль. – С. 379–395; Август. – С. 627–637; 1888. – Т. 23. – Ноябрь. – С. 364–373;
36. *Лазаревский А.М.* Люди старой Малороссии. Семья Скоропадских (1674 – 1758) // *Исторический вестник.* – 1880. – Т. 2. – Август. – С. 710–730;
37. *Лазаревский А.М.* Описание старой Малороссии. Материалы для истории заселения, землевладения и управления: В 3-х т. Київ, 1888. Т. I: Полк Стародубский. 522 с.; 1893. Т. II: Полк Нежинский. 560 с.; 1902. Т. III: Полк Прилуцкий. 463 с.;
38. *Лазаревский А.М.* Очерки малороссийских фамилий. Материалы для истории общества в XVII и XVIII в. // *Русский архив.* – 1875. – № 1. – С. 91–97; № 3. – С. 311–325; № 4. – С. 439–452; № 7. – С. 248–264; № 8. – С. 402–409; № 11. – С. 297–308; 1876. – № 12. – С. 437–455;
39. *Лазаревский А.М.* Очерки старейших дворянских родов Черниговской губернии // *Записки Черниговского губернского статистического комитета.* – Чернигов, 1868. – Кн. 2. – С. 35–148;
40. *Лукомский В.К., Модзалевский В.В.* Малороссийский гербовник. – Санкт-Петербург, 1914. – 322 с. (репринт – Київ, 1993. – 213 с.);
41. *Максимович М.А.* Бубновская сотня // *Собр. соч.: В 3-х т.* – Киев, 1876. – Т. I: Отдел исторический. – С. 747–834;
42. *Максимович М.А.* Письма о князьях Острожских. (К графине А.Д. Блудовой) // *Собр. соч.: В 3-х т.* – Киев, 1876. – Т. I: Отдел исторический. – С. 164–195;
43. *Максимович М.А.* Родословные записки Киевлянина // *Собр. соч.: В 3-х т.* – Киев, 1876. – Т. I: Отдел исторический. – С. 208–213;

44. *Максимович М.А.* Воспоминание о Тимковских // Памяти М.А. Максимовича / Публ. и вст. ст. Н.В. Шугурова. – Киев, 1898. – С. 37–55;
45. *Милорадович Г.А., гр.* Малороссийское дворянство. – Чернигов, 1890. – 62 с.;
46. *Милорадович Г.А., гр.* Родословная книга Черниговского дворянства: В 2-х т. – Санкт-Петербург, 1901. – Т. 1. – [6], 6, 114, 646 с., [1] л.; Т. 2. – 887 с., [3] л.;
47. *Модзалевский В.Л.* Генеральный судья Иван Чарныш и его род. «Киевская старина». – 1904. – Т. 84. – Март. – С. 315–317; Т. 85. – Апрель. – С. 1–35; Май. – С. 193–230;
48. *Модзалевский В.Л.* Малороссийский родословник: В 4-х т. – Киев, 1908. – Т. I; 1910. – 519, [6] л.; Т. II. – 4, 720, 20 с.; 1912. – Т. III. – 4, 824, 24, [20] л.; 1914. – Т. IV. – 4, 832, 26 с., [20] л.;
49. *Модзалевский В.Л.* Малороссийский родословник. V том: В 5-и вип. / Упор. В.В. Томазов, С.В. Шурляков. – Київ, 1996. – Вип. 1. – 2, 96, [1] с.; 1998. – Вип. 2. – [4], 86, 5 с.; Київ-Санкт-Петербург, 2004. – Вип. 3. – 76, 3, [1] с.; Вип. 4. – 75, 3, [1] с.; Вип. 5. – 94, 4 с.;
50. *Модзалевський В.Л.* Гути на Чернігівщині / За ред. та з передм. М.Ф. Біляшівського. – Київ, 1926. – 194 с.;
51. *Оглоблин О.П.* Люди Старої України // Мезько-Оглоблин О.П. Люди Старої України та інші праці / Ред. Л. Винар. – Острог-Нью-Йорк, 2000. – С. 37–280;
52. *Оглоблин О.П.* Микола Василенко й Вадим Модзалевський // Український історик. – 1966. – Ч. 3/4 (11/12). – С. 5–25;
53. *Петриченко М.Б.* Практические рекомендации по составлению крестьянских родословных (на примере документов, использовавшихся при составлении генеалогии Абросимовых и Петриченко). – СПб., 2001. – 44 с.;
54. *Томазов В.В.* Пам'яті В.Л. Модзалевського // Українська генеалогія. – К., 1996. – С. 9–12.
55. *Шевчук В.* Муза Роксаланська. Українська література XIV–XVII ст.: В 2-х кн. – К., 2005. – Кн. 2.: Розвинене бароко. Пізнє бароко. – 726 с.;
56. *Яковенко Н.М.* Українська шляхта з кінця XVI – до середини XVII ст.: (Волинь і Центральна Україна). – К., 2008. – 470 с.;
57. *Durye P.* La Généalogie. – Paris, 1961. – 242 p.;
58. *Dworzaczek W.* Genealogia. – Warszawa, 1959. – Т. 1. – 202 s.;
59. *Forst-Battaglia O.* Wissenschaftliche Geneologie. – Bern, 1948. – 286 s.;
60. *Lorenz O.* Lehrbuch der gesammten wissenschaftlichen Genealogie. – Berlin, 1898. – 520 s.

14. Web-ресурси

Електронна бібліотека Інституту історії України НАН України

<http://history.org.ua/uk>

Енциклопедія сучасної України

<http://esu.com.ua/>

Енциклопедія історії України

<http://resource.history.org.ua/cgi->

[bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU)

Український генеалогічний форум

<https://ukrgenealogy.com.ua>

Рідні

<https://ridni.org/karta/>